

Nieuwe/andere wegen

Oudere sociologen kunnen zich wellicht nog iets voorstellen bij het begrip ‘methodenstrijd’. Jongere sociologen gelukkig niet.

Vroeger werd binnen de sociologie om de zoveel tijd, met een energie en een hardnekkigheid een veel betere zaak waardig, strijd geleverd over hoe het vak nu echt moest worden beoefend. In zo’n methodenstrijd ging het hard tegen onzacht. Er sneuvelde vriendschappen, reputaties en loopbanen. Departementen en vakgroepen vielen uit elkaar, collegezalen werden arena’s, op congressen werden veldslagen geleverd. Er werd gevochten met als inzet de redactie van tijdschriften, er werd gebikkeld over benoemingen en beurzen. Niet uit eigenbelang, niet noodzakelijk om er zelf beter van te worden, maar tot meerdere eer en glorie van de sociologie. De anderen, die er de verkeerde methoden op nahielden, gooiden immers het vak te grabbel. Die moesten dus te vuur en te zwaard worden bestreden.

Voor zover de buitenwereld al echo’s opving van dat academisch gebekvecht, vroeg die zich wel eens af waar het allemaal goed voor was. Achteraf deden de sociologen dat ook.

Vandaag gaat het er beschaafd aan toe. Vrijheid, blijheid, pluralisme. Je hebt kwalitatieve en kwantitatieve sociologen, je hebt er die het vak waardevrij willen beoefenen en anderen die dat kritisch doen, je hebt toegepaste en fundamentele sociologen, functionalisten en interpretativisten, marxisten en postmarxisten, versterkers en verklärs. En allemaal kregen ze een plaatsje in de curricula, in de congresprogramma’s, in de internationale verenigingen en in de tijdschriften. En nu is het weer niet goed?

Ja en neen. Uiteraard is het goed dat sociologen tijdens hun opleiding leren dat er meer dan één manier bestaat waarop je sociologisch onderzoek doet. Maar wat studenten ook snel leren, is dat je vrij vroeg in je loopbaan een keuze moet maken voor één van die manieren. Want het vakgebied blijkt een netjes verkaveld terrein, waar iedereen weliswaar elkaars kavel respecteert, maar ook absoluut niet geïnteresseerd is in wat er op die andere kavels gebeurt. Pluralisme is vaak een mooi woord voor onverschilligheid.

De wortels van het begrip ‘methode’ zijn Grieks: *méthodos*, de te volgen weg. Eens je een weg gekozen hebt, is het inderdaad niet vanzelfsprekend om een volgende keer voor een andere te kiezen. Van wat je kent, weet je wat je eraan hebt. Wat je niet kent, kan tegenvallen. Allemaal waar. Maar als je wel eens ergens wil uitkomen waar je nog niet bent geweest, waar mogelijk zelfs nog niemand is geweest, dan moet je de gebaande paden durven verlaten. Soms zal het inderdaad nergens goed voor zijn geweest. Maar soms ook wel en dan loonde de inspanning de moeite.

Sociologos is een algemeen sociologisch tijdschrift. Het behoort niet tot één of andere school of stroming, heeft geen voorkeur voor specifieke thema’s en richt zich evenmin op welke deeldiscipline dan ook. Goede en interessante sociologie, en liefst nog leesbare ook, daar staan we voor. Net daarom leek het de redactie nuttig om in dit nummer een aantal bijdragen samen te brengen die allemaal wel iets te maken hebben met de methode. We kozen ervoor ook eens andere wegen te verkennen. Of beter, te

horen van mensen die op verkenning zijn getrokken of er daar ook wat te zien valt. En dat viel inderdaad goed mee.

Renaat Vandekerckhof toont sociologen wat ze van filmanalyse kunnen leren. Film-analyses kunnen relevant zijn in het (her)ontdekken van de beeldvorming ten aanzien van sociale groepen, in dit geval de Britse arbeidersklasse. Allan Muller legt uit hoe je kwalitatieve onderzoeksresultaten, hier verzameld op basis van een vertooganalyse van parlementaire debatten, ook grafisch kan uitbeelden en daardoor analyseren. Zo kan je bijvoorbeeld scherp de mate van polarisatie rond beleidsthema's in kaart brengen. Maar ook met de mogelijk voor veel sociologen meer vertrouwde kwantitatieve data kan je nieuwe dingen doen. Samenlevingen hebben nooit eerder zoveel informatie over mensen en instellingen geregistreerd. De analyse van dergelijke data vormt een grote uitdaging, maar biedt ook enorme mogelijkheden. Dat tonen Thomas Wouters en Steven Groenez voor de evolutie van schoolse segregatie voor het Nederlandstalig onderwijs in België.

Dieter Vandebroeck interviewt de Amerikaanse socioloog John Levi Martin. Die richt in zijn meest recente boek zijn pijlen op wat sociologen doen als ze verklaringen proberen te geven. Als we John Levi Martin mogen geloven, doen ze dat, zacht gezegd, helemaal niet zo best. Walter Weyns schreef een essay over één van de protagonisten van een vroegere methodenstrijd, de Duitse socioloog Hans Freyer. Sociologie moest daadkrachtig zijn, de sociologie moest haar nek uitsteken: dat klinkt uitermate sympathiek. Maar vervolgens koos Freyer voor het nationaalsocialisme. Is radicaalrechtse sociologie ook kritische sociologie of houdt ze dan op sociologie te zijn? Afsluitend zijn er twee boekbesprekingen. Theun Pieter Van Tienoven nam recent werk door van de Duitse socioloog Hartmut Rosa, die het tijdsonderzoek dichterbij de klassieke theoretische sociologie wil brengen. Jelle Mampaey boog zich over een nieuw boek van Ides Nicaise, Dimokritos Kavadias, Bram Spruyt en Mieke Van Houtte, waarin wordt uitgelegd waarom de hervorming van het secundair onderwijs broodnodig is.

Afsluitend toch ook iets over de weer zeer geslaagde coverfoto. Jef Deyaert, socioloog en bovendien een meer dan begenadigd fotograaf, maakte dit beeld van een fietser die – we geloven de fotograaf op zijn woord – reglementair tegen de richting in rijdt.

Reglementair tegen de regels inrijden. Dat zouden we spreekwoordelijk allemaal wel eens vaker moeten doen. Misschien is het inderdaad niet evident om in je sociologische praktijk plots volledig nieuwe wegen in te slaan. Maar misschien kunnen we af en toe proberen de vertrouwde weg eens op een andere manier te benaderen. Reglementair tegen de regels inrijden: dat dit nummer inspiratie mag bieden.

Namens de redactie,
Patrick Stouthuysen

Erratum: *Sociologos. Tijdschrift voor Sociologie* verschijnt met de steun van de Universitaire Stichting. In het vorige nummer werd vergeten het logo van de Stichting en de vermelding van de steun die we krijgen, af te drukken. We verontschuldigen ons hiervoor bij de Universitaire Stichting.